
Српска теологија данас (СТД)

књ. 1: Српска теологија данас 2009: Зборник радова првог годишњег симпозиона
Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2010

ISSN 2217-2491

University of Belgrade
Faculty of Orthodox Theology
INSTITUTE FOR THEOLOGICAL RESEARCH

Serbian Theology Today

Founding Editor
Bogoljub Šijaković

Volume 1

Serbian Theology Today 2009
Proceedings of the First Annual Symposium
held at the Faculty of Orthodox Theology, 29–30 May 2009

edited by
Bogoljub Šijaković

Belgrade 2010

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
ИНСТИТУТ ЗА ТЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА

Српска теологија данас (СТД)

оснивач и уредник
Богољуб Шијаковић

књига 1

Српска теологија данас 2009

Зборник радова првог годишњег симпосиона
одржаног на Православном богословском факултету 29–30. маја 2009.

приредио
Богољуб Шијаковић

Београд 2010

Српска теологија данас (СТД)

књига 1

оснивач и уредник
Богољуб Шијаковић

Српска теологија данас 2009

зборник радова првог годишњег симпосиона
одржаног на Православном богословском факултету
у Београду 29–30. маја 2009.

**Организацију симпосиона и издавање зборника
помогло је Министарство вера Републике Србије**

издавач

Институт за теолошка истраживања,

Православни богословски факултет Универзитета у Београду
Београд 2010.

за издавача

Богољуб Шијаковић

штампа

Службени гласник, Београд

тираж

500

CIP — Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.2

СРПСКА теологија данас ... : зборник радова ... годишњег
симпосиона одржаног на Православном богословском
факултету ... / уредник Богољуб Шијаковић = Serbian
Theology Today ... : proceedings of the ... annual symposium
held at the Faculty of Orthodox Theology ... / editor Богољуб
Шијаковић. — 2009, књ. 1— . — Београд : Институт за
теолошка истраживања ПБФ, 2010—. — 24 cm

Годишње. — Књига 1 (2009) садржи: Зборник радова првог
годишњег симпосиона

ISSN 2217-2491 = Српска теологија данас
COBISS.SR-ID 175549196

Садржај

Уводно слово	7
--------------------	---

Теологија данас

Илија Ромић: Идентитет православног богословља	11
Зоран Крстић: Православље и модерност — сукоб или сарадња?	17
Здравко Пено: Смысленост апологетике у светлу отачког богословља и савремене науке	25
Славољуб Лукић: Значај апологета у савременој теологији	34
Дејан Мачковић: Свете тајне и еклисиологија у савременом екуменском дијалогу	45
Владимир Цветковић: Перспективе српске теологије у екуменском дијалогу	59
Иван Толић: Српска политичка теологија у периоду транзиције	69
Драган Каран: Пастирско богословље у Србији и свету данас	75
Радован Биговић: Теологија свечовека Светог Николаја Велимировића	82
Александар Стојановић: Догма и духовност у богословљу о. Јустина Поповића	97
Растко Јовић: Недостојност Хришћана као питање социјалне солидарности	103
Антоније Арас: Нове идеје у образовању младих теолога	112

Библистика

Родољуб Кубат: Полифонија теолошких исказа у Старом Савезу	121
Дарко Крстић: Култура комуникације у Посланици Галатима	132
Владан Таталовић: Евхаристија Цркве као Sitz im Leben Откривења Јовановог	143

Патристика

Зоран Ђуровић: Проблем ауторства Символа вере Григорија Чудотворца	167
Марија Миладиновић: Свете тајне по Светом Атанасију Великом	184
Саша Бранисављевић: Поимање човека код кападокијских отаца	190
Мирко Сајловић: Јевсевије Кесаријски — „отац црквене историје“ или „отац Историје Цркве“	207
Драган Радић: Теодор Мопсуестијски као тумач Светог писма	216
Јулија Видовић: Реконтекстуализација „психолошких тријада“ светог Августина Ипонског. De Trinitate у светлу новијих истраживања	230
Дарко Ђого: Христологија у дијалогу хришћанства и јудаизма	240
Раде Кисић: Начела Христологије Св. Григорија Двојеслова	250
Јован Милановић: Богословље светог Григорија Паламе у 20. веку Сазнања и перспективе	270

Литургика

Владимир Вукашиновић: Сучељавања литургијских теологија у преводима светих литургија на српски говорни језик у 20. веку	279
Горан Илић Бенке: Улога црквене химнографије у освећивању времена и укључивању верних у време спасења	286
Арсеније Главчић: Типик архиепископа Никодима	294
Коста Симић: Касијина божјћна стихира и њен словенски превод	308
Јован Аничић: Богословско-литургијска свест римокатоличке цркве у средњем веку ...	320

Црквено право

Анжела Прохорова: Правни термини у религиозном контексту (концепти правда, закон, суд)	333
Бориша Шањић: Канонски приступ начину пријема расколника у Цркву	341
Зоран Деврња: Брачна правила: Критички осврт и коментари	350

Историја Цркве

Предраг Коматина: Моравски епископ Агатон на Фотијевом сабору 879/880. г.	359
Мирослав Поповић: Светитељство и култ светих у раномакедонском периоду у Византији	369
Борис Стојковски: Бач средиште стремске цркве?	380
Владислав Пузовић: Руска загранична Црква у периоду између два светска рата: преглед литературе у Србији	386
Драгана Новаков: Календарска имена у Поменику манастира Крушедола (XVI/XVII век)	392

Теолингвистика

Ивана Кнежевић: Религијски стил као предмет теолингвистичких проучавања	403
Снежана Баук Вучковић: Сакрални језик у функцији уметничког изражавања	408
Ксенија Кончаревић: Научни стил руског језика у области теологије: лингвистички и лингводидактички аспекти	414
Драгица Тадић: Разлике између српске и грчке варијанте Житија светог Јована Владимира	428
Ружица Бајић: О лексици из области православне духовности у Српском рјечнику Вука Стефановића Карацића	442
Стана Ристић: Статус црквене лексике у корпусу савременог српског (на примеру Речника САНУ)	451
Мирјана Бошков: Жанровски статус тројадика у старој српској књижевности	460
Дарја Војводић / Дојчил Војводић: „Боље да пропадне село него у селу обичај“	474
Јелена Фемић-Касапис: Преглед дохришћанских значења термина ὑπόστασις	493
Бранко Горгиев: Етимологија термина archē у контексту рађања моно-теизма	501
Милосав Вешовић / Зоран Ранковић: О појму τύπος код светог апостола Павла	514

Религиологија

Богољуб Шијаковић: Науке о религији и питање њихових идејних и методолошких претпоставки	521
Радомир Ђорђевић: Проблеми истраживања религије: дефинисање појмова	526
Слађана Ристић-Горгиев: Проблем разграничења религиозне и чисте филозофије по Василију В. Зењковском	530
Mirosljub Jevtić: Theoretical Relationship Between Politics And Religion	537
Душан Пајин: Живот и смрт у религијама	546

Уводно слово

У седници Наставно-научног већа Православног богословског факултета (ПБФ) у Београду од 8. октобра 2008. прихваћен је предлог да се формира Институт за теолошка истраживања (ИТИ) као интерна научно-истраживачка јединица ПБФ. У образложењу предлога између осталог је истакнуто да ИТИ има за циљ да организовано, систематично и дугорочно развија научно-истраживачку делатност у свим областима и дисциплинама теологије и у сродним и граничним областима свих научних и уметничких знања и вештина. ИТИ би у разним својим секцијама (Библистика, Патристика, Систематска теологија, Практична теологија, Историја Цркве, Философија, Филологија, Црква и друштво, Теологија и наука, Теологија и уметност) обухватио научно-истраживачка поља свих катедри ПБФ, а истовремено би имао мултидисциплинарни и интердисциплинарни карактер. Изражена је жеља да сарадници ИТИ буду пре свега универзитетски наставници, а да је од посебног интереса ангажовање младих научника који настављају постдипломске и докторске студије.

Једна од важних иницијативних активности ИТИ била је успостављање редовног годишњег научног скупа теолога и стручњака из сродних и додирних дисциплина, наиме једног конгресног форума у ком би се по дисциплинарно устројеним секцијама излагали радови са најразличитијом тематиком, у ком би се дискутовало унутар једне и међу различитим дисциплинама, који би служио за међусобно упознавање и колегијалне контакте. Први такав скуп, под општим дескриптивним називом „Српска теологија данас“, одржан је 29. и 30. маја 2009. у Београду на ПБФ.

Скуп је отворио декан ПБФ проф. др Иринеј Буловић, епископ бачки, након чега су проф. др Амфилохије Радовић, митрополит црногорско-приморски, проф. др Атанасије Јевтић, умировљени епископ захумско-херцеговачки, и проф. др Игнатије Мидић, епископ браничевски, одржали три краћа уводна пленарна предавања на обједињавајућу тему „Путеви српског богословља“. Потом је скуп настављен дневним радом по секцијама, који је окончан пленарним реферисањем о основној садржини свих излагања.

У склопу скупа одржан је и редовни шести симпозион посвећен научном пројекту „Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати“, саопштења са којег су објављена 2010. у шестој књизи истоимене периодичне публикације.

Свим учесницима скупа „Српска теологија данас 2009“ захваљујемо се и овом приликом на научним приносима и увидима којима обогаћују нашу богословску мисао. Зборник радова који објављујемо, а који нажалост не доноси сва излагања нити плодну дискусију, као ни изванредну атмосферу која је (о)владала скупом, упућујемо колегијалној заједници очекујући критичке оцене и стручне сугестије за даљи рад.

БШ

Теологија данас

Илија Ромић

Идентитет православног богословља

Зоран Крстић

Православље и модерност — сукоб или сарадња?

Здравко Пено

Смисленост апологетике у светлу отачког богословља и савремене науке

Славољуб Лукић

Значај апологета у савременој теологији

Дејан Мачковић

Свете тајне и еклисиологија у савременом екуменском дијалогу

Владимир Цветковић

Перспективе српске теологије у екуменском дијалогу

Иван Толић

Српска политичка теологија у периоду транзиције

Драган Каран

Пастирско богословље у Србији и свету данас

Радован Биговић

Теологија свечовека Светог Николаја Велимировића

Александар Стојановић

Догма и духовност у богословљу о. Јустина Поповића

Растко Јовић

Недостojност Хришћана као питање социјалне солидарности

Антоније Арас

Нове идеје у образовању младих теолога

